

UNDERVISNINGSPLAN FOR FAGET SAMFUNDSFAG

KLASSETRIN MED UNDERVISNING | 8. - 9. klasse

FORMÅL MED UNDERVISNING I FAGET

Samfundsfag skal bringe eleverne i størst mulig kontakt med den samtid, de lever i. Dette gøres bl.a. ved at følge nyhedsbilledet og give eleverne baggrundsorienteringer så beskrivende som muligt således, at eleverne får mulighed for at øve egen ansvarsfølelse og vurderingsevne over for sammenhænge i samtiden. Samfundsfag skal gennem et nutidsfokus formidle en mangfoldighed af kilder til indsigt i samtiden og kontrastere forskellige måder at forstå og fortolke vores egen tid på.

Faget skal styrke elevernes kundskab om samfundet og bidrage til en forståelse af samspillet mellem individ og samfund. Faget skal formidle en forståelse af, at vi er en del af en historisk udviklingsstrøm, hvor samfundet forandrer sig, og at vores værdivalg, identitetsudviklinger og beslutninger betyder noget for os selv og nutidssamfundet. Ligeledes skal elevernes bevidsthed i forhold til egen rolle i samfundet og mødet hermed styrkes.

Forskellige forståelser af samfundsfaglige temaer inden for sociologi, økonomi, politik og internationale forhold skal behandles i samtale og tekst og motivere eleverne til at engagere sig i disse temaer samt til at tage aktiv del i samfundet. Mange oplever en stærkere individualisering samtidig med, at verden opleves stadig mindre. Rummets og tidens grænser er "sprængt", og det, som sker et sted på jorden, berører mennesker helt andre steder. Der behandles derfor temaer, som viser samspil mellem individ og samfund, og som viser sammenhængen fra det lokale til det globale. Politiske, kulturelle eller økonomiske spørgsmål, som antyder disse forbindelser, hører naturligt hjemme på hvert trin. Forskellige kultursyn og forskellige måder at analysere samfundet på gør også. Arbejdet i faget skal desuden udvikle elevernes samfundsvidenskabelige tilgang til faget og samfundet og give dem et selvstændigt greb, når det gælder informationsindhentning, bearbejdning og forståelse.

FAGETS EMNER, INDHOLD OG FOKUS

Faget er opbygget omkring de fire kompetenceområder **politik, økonomi, sociale og kulturelle forhold samt samfundsvidenskabelige metoder**. Eleverne arbejder i løbet af 8. og 9. klasse med forløb inden for politik, økonomi og sociale og kulturelle forhold med samfundsfaglige metoder som tværgående kompetenceområde. Emnerne, der skal dækkes, er:

Politik:

Demokrati: demokratiformer, andre styreformer, demokratiopfattelser, demokratisk deltagelse.

Det politiske system: retsstat, rettigheder, beslutningsprocesser, grundloven.

Politiske partier og ideologier: grundholdninger og mærkesager.

Medier og politik: mediernes funktion og betydning for politik og politisk deltagelse.

EU og Danmark: opbygning, beslutningsprocesser, problemstillinger.

International politik: internationale organisationer rolle for konflikt og samarbejde (fx FN og NATO), dansk udenrigspolitik og deltagelse i internationale organisationer.

Økonomi:

Privatøkonomi og forbrugeradfærd: rollen som forbruger, forbrugeradfærd og -rettigheder, privatøkonomiske problemstillinger, valgmuligheder og begreber.

Velfærdsstater: velfærdsprincipper, typer af velfærdsstater.

Samfundsøkonomiske sammenhænge: det økonomiske kredsløb, den danske arbejdsmarkedsmodel, økonomisk globalisering.

Markedsøkonomi og blandingsøkonomi: udbud og efterspørgsel, markedskræfter, markedsøkonomi, blandingsøkonomi.

Økonomisk vækst og bæredygtighed: problemstillinger og muligheder vedrørende bæredygtighed og økonomisk vækst, innovation.

Sociale og kulturelle forhold:

Socialisering: sociale grupper, socialisering, identitetsdannelse.

Kultur: kultur og kulturbegreber, kulturs betydning for individer og grupper, kulturel globalisering.
Social differentiering: sociale forskelle, social lighed og ulighed.

Samfundsfaglige metoder:

Undersøgelsesmetoder: identificering, formulering og gennemførelse af undersøgelse af samfundsmæssige problemstillinger.

Formidling: formidling af gennemførte undersøgelser.

Sprog og skriftsprog: fagord og begreber, læse samfundsfaglige tekster, udtrykke sig nuanceret om samfundsfaglige problemstillinger.

Informationssøgning: finde relevante og valide kilder.

Statistik: tolke enkel statistik, producere enkle statistiske fremstillinger.

FAGETS KOMPETENCEOMRÅDER OG SLUTMÅL

Kompetenceområde	Slutmål efter 9. klasse
Politik	<p>Slutmålet er, at eleven kan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tage stilling til politiske problemstillinger lokalt og globalt og komme med forslag til handlinger. • redegøre for principperne for magtens tredeling. • redegøre for forskellige politiske ideologier, som er centrale i forhold til politik og statsforfatning, herunder politiske beslutningsprocesser, regeringsdannelse og lovgivningsprocesser. • redegøre for centrale skillelinjer i dansk politik og ideologiske forskelle mellem et udvalg af partier, herunder i forhold til fordelings- og værdipolitik. • undersøge og sammenligne fordele og ulemper ved forskellige demokratiske styreformer, statsformer og politiske systemer i andre lande. • undersøge og diskutere forholdet mellem demokrati, menneskerettigheder og retssystemer.

	<ul style="list-style-type: none"> • redegøre for og forklare politiske forhold og processer nationalt og i sammenhæng med EU og globale forhold. • redegøre for mediekommunikation og diskutere mediernes rolle, magt og påvirkningsmuligheder i samfundet. • undersøge og dokumentere viden om nogle af de vigtige forskelle mellem rige og fattige dele af verden, når det gælder ressourcefordeling, forbrug, kredittilgang, ernæringsituation, uddannelse, stabilitet, sikkerhed, reproduktion og levealder. • beskrive enkelte hovedtræk og udviklingstendenser i den politiske globalisering, der knytter sig til den rolle og funktion, som varetages af FN, EU og NGO'ere, samt diskutere deres betydning for verdenssamfundet. • gøre rede for eksempler på økonomisk globalisering, som illustrerer nogle af de aktiviteter og virkningerne heraf, som udøves af centrale globale aktører såsom Verdensbanken, IMF, WTO, G8 og G20 samt diskutere deres betydning for verdenssamfundet. • beskrive enkelte hovedtræk og udviklingstendenser i den økonomiske globalisering, herunder den rolle og funktion, som varetages af centrale globale aktører såsom Verdensbanken, IMF, WTO, G8 og G20 samt diskutere deres betydning for verdenssamfundet.
Økonomi	<p>Slutmålet er, at eleven kan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tage stilling til økonomiske problemstillinger og handle i forhold til egen økonomi og samfundsøkonomien. • redegøre for det økonomiske kredsløb og forsyningsbalancen med fokus på samspillet mellem produktion, handel og forbrug. • redegøre for forskellige former for økonomisk politik og vurdere deres indbyrdes mål og konflikt samt diskutere løsninger, fx forholdet mellem økonomisk vækst og bæredygtig udvikling. • undersøge, sammenligne og vurdere økonomiske prioriteringsproblemer i Danmark, EU og globalt samt diskutere løsningsmodeller. • sammenligne og vurdere de forskellige velfærdsmodeller. • karakterisere og sammenligne den keynesianske og monetaristiske tankegang og angive, hvilke forskellige former for økonomisk politik, det kan føre til.

<p>Sociale og kulturelle forhold</p>	<p>Slutmålet er, at eleven kan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tage stilling til og handle i forhold til sociale og kulturelle sammenhænge og problemstillinger. • forklare identitetsudvikling og socialisering i forhold til samfundsforandring. • beskrive og tilegne sig en analytisk forståelse af andre kulturers måder at tænke, føle og handle på mht. værdier, normer, traditioner, etnicitet, identitet, ulighed og køn. • undersøge, sammenligne og forklare sociale og kulturelle forskelle, mønstre og udviklinger i forskellige lande. • undersøge og beskrive interkulturelle forhold og udviklingstendenser samt diskutere betydningen heraf nationalt og globalt.
<p>Samfundsvidenskabelige metoder</p>	<p>Slutmålet er, at eleven kan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • anvende samfundsvidenskabelige metoder. • gennemskue og forstå samspillet mellem individ og samfund i samtiden i et udviklingsperspektiv. • anvende og kombinere viden om sociologi, økonomi, politik og internationale forhold til at redegøre for samfundsmæssige problemer og opstille alternative løsninger herpå. • analysere og diskutere samfundsproblemer med en kritisk vinkel. • sammenligne og afveje viden fra fagets discipliner til at vurdere, diskutere og formidle løsningsforslag på samfundsproblemer. • afveje, sammenligne og diskutere økonomiske, kulturelle og politiske forhold og udviklingstendenser i lokal, regional og global sammenhæng. • anvende kvantitative og kvalitative metoder. • anvende data, tabeller, beregninger og diagrammer til at dokumentere og forklare faglige sammenhænge. • skelne mellem kausalforklaringer og formålsforklaringer. • argumentere sammenhængende og varieret for egne synspunkter i en åben og anerkendende dialog. • udvikle et etisk og moralsk grundlag for egne synspunkter og holdninger. • undersøge og dokumentere et samfundsfagligt område, herunder analysere og vurdere det indholdsmæssigt og metodisk samt fremstille og formidle det fagligt og kunstnerisk.